

PIOTR KOŁAKOWSKI

PAP SŁUPSK

**ROZPOZNANIE PRZEZ SOWIECKI WYWIAD
NIEMIECKICH PRZYGOTOWAŃ NA ZIEMIACH POLSKICH
DO AGRESJI NA ZSRS**

Pod koniec lat trzydziestych, po gruntownej czystce stalinowskiej, nastąpiło znaczne osłabienie działalności sowieckiego wywiadu wojskowego i politycznego. NKWD rozstrzelał ponad połowę pracowników centrali Zarządu Wywiadowczego Sztabu Generalnego Armii Czerwonej (Razwiedupr). Wymieniono całe kierownictwo do naczelników oddziałów włącznie. Zarządzono powrót przebywających poza granicami ZSRS oficerów wywiadu, których – po brutalnym zazwyczaj śledztwie – likwidowano. Podobna sytuacja panowała w Oddziale Zagranicznym NKWD (INO) prowadzącym głównie wywiad polityczny. Wzrost napięcia w Europie i zbliżająca się wojna zmusiły Stalina do odbudowania oraz przywrócenia aparatowi wywiadowczemu jego dawnej aktywności. Do wybuchu II wojny światowej udało się częściowo, przy pomocy Kominternu, odtworzyć najważniejsze siatki wywiadowcze w Europie Zachodniej. Gorsza była sytuacja w centralach wywiadu wojskowego oraz politycznego w Moskwie, gdzie brakowało doświadczonych analityków mogących właściwie ocenić napływające z zagranicy informacje¹.

Rozbiór Polski przez Niemcy i ZSRS oraz późniejsza współpraca pomiędzy tymi państwami nie oznaczały całkowitego wstrzymania akcji wywiadowczych Razwiedupra i INO NKWD przeciwko III Rzeszy. Stalin, chcąc jednak uniknąć prowokacji mogącej zagrozić „dobrosąsiedzkim” stosunkom, rozkazał ograniczyć działalność wywiadowczą przeciwko Niemcom, pomimo informacji wywiadu wojskowego, dotyczącej treści rozmowy Hitlera z Wysokim Komisarzem Ligi Narodów w Gdańsku, Jacobem C. Burckhardtem, z 11 sierpnia 1939 roku podczas której powiedział: „*Wszystko co ja robię i do czego dążę jest skierowane przeciwko Rosji. Jeśli Zachód jest taki głupi i ślepy, że nie może tego zrozumieć, to ja zmuszony będę*

---

¹ P. W i e c z o r k i e w i c z, *Doktor Sorge i inni*. Przedmowa do wydania polskiego, (w:) R. W h y m a n t, *Szpieg Stalina. Richard Sorge i siatka szpiegowska w Tokio*, Warszawa 1997, s. 13.